

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра психології особистості та соціальних практик

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
« 03 » 01 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конфліктологія та тренінг вирішення конфліктів»

для студентів

спеціальності 053 Психологія

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 053.00.02 Практична психологія

Київ – 2020

Розробник: Власенко Інна Анатоліївна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик

Викладач:

Власенко Інна Анатоліївна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології особистості і соціальних практик
Протокол від «20» січня 2020 р., № 1

Завідувач кафедри _____ (підпис) (О.П. Сергєєнкова)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 053.00.02 Практична психологія)
_____.____.20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (підпис) (О.М. Лозова)

Робочу програму перевірено

03.02.2020 р.

Заступник директора _____ (підпис) (Р.О. Павлюк)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	основна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6/120	
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування системи знань про природу конфліктів, набуття практичних навичок у їх розв'язанні, вироблення вмінь прогнозувати і контролювати конфліктну ситуацію, адекватно сприймати конфлікт і прагматично його використовувати.

Завдання:

- виявлення природи конфліктів;
- визначення їх видів і динаміки розвитку;
- вивчення методів діагностування та попередження конфліктів;
- формування практичних навичок управління конфліктами та їх трансформації;
- вивчення способів конструктивного розв'язання конфліктів;
- формування навичок організації взаємодії сторін у конфлікті, посередництва у конфліктах;
- вдосконалення навичок саморегуляції майбутніх фахівців.

3. Результати навчання за дисципліною

Внаслідок опанування змісту навчальної дисципліни «Конфліктологія та тренінг вирішення конфліктів» у студентів формуються такі **навчальні компетентності**:

- здатність визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;

- навички ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ;
- здатність демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- уміння здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки;
- уміння складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до запиту;
- здатність взаємодіяти емпатійно, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерні та вікові особливості;
- уміння демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Феномен конфлікту в науці та практиці							
Тема 1. Конфлікт як об'єкт вивчення конфліктології	4	2	2				
Тема 2. Структура і динаміка конфлікту	24	2		8			14
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	2	8			14
Змістовий модуль 2. Поведінка людини в конфлікті							
Тема 3. Види конфліктів	8	2	4	2			
Тема 4. Стратегії поведінки в конфлікті	22	2		6			14
Модульний контроль	2						
Разом	32	4	4	8			14
Змістовий модуль 3. Тренінг вирішення конфліктів							
Тема 5. Психологічні основи вирішення конфліктів	18	2	2				14
Тема 6. Управління емоціями в конфлікті	6		2	4			

Тема 7. Комунікація в конфлікті	2			2			
Модульний контроль	2						
Разом	28	2	4	6			14
Змістовий модуль 4. Психологічна допомога у вирішенні конфліктів							
Тема 8. Психологічне посередництво в конфлікті	4	2	2				
Тема 9. Практика вирішення конфліктів	24		2	8			14
Модульний контроль	2						
Разом	30	2	4	8			14
Усього	120	12	14	30			56

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Феномен конфлікту в науці та практиці

Лекція 1. Конфлікт як об'єкт вивчення конфліктології (2 год)

Конфліктологія як наука. Об'єкт і предмет конфліктології. Зв'язок з іншими науками. Наукове визначення конфлікту та його ознаки. Методи конфліктології. Методи емпіричного дослідження. Методи моделювання. Структурні методи.

Основні поняття теми:

конфлікт, конфліктологія, спостереження, опитування, соціометричний метод

Лекція 2. Структура і динаміка конфлікту (2 год)

Структурна модель конфлікту. Образи конфліктної ситуації. Сприймання конфліктної ситуації. Мотиви та потреби в конфлікті. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів. Поняття про динаміку конфлікту. Етапи та фази конфлікту.

Основні поняття теми:

конфлікт, активність, сторони, образ конфліктної ситуації, мотив, етапи, фази конфлікту

Семінар 1. Конфлікт як феномен

Практичні 1-2. Аналіз структури конфлікту

Практичне 3. Конструктивні та деструктивні конфлікти

Практичне 4. Формули конфлікту

Змістовий модуль 2. Поведінка людини в конфлікті

Лекція 3. Види конфліктів (2 год)

Класифікація конфліктів. Внутрішньоособистісний конфлікт, його види. Переживання як основа ВОК Міжособистісні конфлікти. Їх види, функції. Когнітивний контекст МОК. Групові конфлікти. Поняття про міжгрупові конфлікти. Мотиваційний підхід (Л. Берковіц). Ситуаційний підхід (М. Шериф.) Спільність конфліктів різних видів.

Основні поняття теми:

внутрішньо- та міжособистісний конфлікт, груповий конфлікт, рольовий конфлікт, мотиваційний конфлікт

Лекція 4. Стратегії поведінки в конфлікті (2 год)

Реакція людини на проблеми які виникають. Уникнення конфлікту (механізми внутрішнього захисту), боротьба, діалог. Стратегії поведінки в конфлікті. Сітка Томаса – Кілмена. Орієнтування учасників на власні інтереси /інтереси партнера. Прийоми послаблення позиції учасників конфлікту. Силовий вплив, психологічна редукція, компрометація.

Основні поняття теми:

домінування, уникнення, поступливість, співпраця, компроміс, силовий вплив.

Семінар 2. Особистісна складова конфліктів

Семінар 3. Види конфліктів

Практичне 5. Причини конфліктів

Практичне 6. Стратегії поведінки в конфлікті

Практичні 7-8. Мотиви, потреби, інтереси в конфлікті

Змістовий модуль 3. Тренінг вирішення конфліктів

Лекція 5. Психологічні основи вирішення конфліктів (2 год)

Способи вирішення конфліктів. Етапи вирішення конфліктів. Роль руйнівних переживань. Шаблони деструктивного мислення. Налагодження комунікації в конфлікті. Прийоми асертивної поведінки в конфлікті.

Основні поняття теми:

емоційні реакції, управління емоціями, ірраціональні переконання, руйнівні переживання, аналіз, Я-твердження

Семінар 4. Специфіка проведення тренінгу вирішення конфліктів

Семінар 5. Прийоми зниження напруженості в конфлікті

Практичні 9-10. Управління емоціями в конфлікті

Практичне 11. Комунікація в конфлікті

Змістовий модуль 4. Психологічна допомога у вирішенні конфліктів

Лекція 6. Психологічне посередництво в конфлікті (2 год)

Поняття про психологічне посередництво. Принципи посередництва в конфлікті. Етапи посередництва. Функції посередника. Прийоми та інструменти психологічного посередництва в конфлікті.

Основні поняття теми: нейтральність посередника, конфіденційність, орієнтованість на результат, комунікативні навички

Семінар 6. Переговорна практика у вирішенні конфліктів

Семінар 7. Прийоми РЕПТ і гештальттерапевтичної практики у вирішенні конфліктів

Практичні 12-13. Психотерапевтична практика у вирішенні конфліктів

Практичні 14-15. Психологічне консультування у вирішенні конфліктів.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	2	20	2	20
Відвідування практичних занять	1	4	4	4	4	3	3	4	4
Робота на практичному занятті	10	4	40	4	40	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			87		98		86		97
Максимальна кількість балів: 368									
Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу: 3,68									
Підсумковий контроль: залік									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1.

Загальні питання конфліктології

Тема 2. Структура і динаміка конфлікту – 14 год.

Складіть таблицю конфліктогенів. Проведіть спостереження за собою, власною поведінкою протягом одного тижня і відзначте в таблиці: дату (1-й стовпчик), на які конфліктогени реагуєте Ви (2-й стовпчик); які конфліктогени Ви використовуєте самі – у відносинах із рідними, близькими, друзями (3-й стовпчик). Проведіть письмовий аналіз таблиці: закономірності, тенденції, особливості, що стали помітні Вам – 5 балів.

Змістовий модуль 2. Поведінка людини в конфлікті

Тема 4. Стратегії поведінки в конфлікті – 14 год.

Проведіть самоспостереження за власними стратегіями поведінки в конфлікті протягом 10 днів. Результати внесіть у таблицю (4 стовпчики): Дата, ситуація

(опишіть суть конфлікту, хто є учасники), використані стратегії поведінки, доцільність використання стратегії. Проінтерпретуйте отримані результати. Зробіть висновок про стратегії поведінки в конфлікті, що домінують. Обсяг – 1сторінка А4 – 5 балів.

Змістовий модуль 3. Тренінг вирішення конфліктів

Тема 5. Психологічні основи вирішення конфліктів – 14 год.

Проведіть консультацію з проблем конфліктної взаємодії (вид конфлікту – за запитом клієнта). Проаналізуйте предмет обговорення (конфлікт) задля визначення причин виникнення конфлікту та мотивів сторін. Оформіть результати аналізу як есе. Обсяг – 1-1,5 сторінки А4 – 5 балів.

Змістовий модуль 4. Психологічна допомога у вирішенні конфліктів

Тема 9. Практика вирішення конфліктів – 14 год.

Доберіть список книг (3), які доцільно, на вашу думку, використати в роботі з клієнтом, котрий переживає міжособистісний конфлікт. Сформулюйте список запитань, що допоможуть клієнтові зрозуміти сутність конфлікту в творі та його власній ситуації. Обсяг – 1-1,5 сторінки А4 – 5 балів.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання. Модульні контрольні роботи виконуються в електронній комбінованій формі.

Таблиця 6.3.1

Зміст і критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Змістовий блок і його призначення	Форма	Максимальна кількість балів
Перший (визначення якості володіння базовими поняттями)	тести	15
Другий (виявлення здатності до аналізу, синтезу, конкретизації й узагальнення змісту навчальної дисципліни)	запитання, що передбачає розгорнуту відповідь	4
Третій (встановлення спроможності до застосування знань на практиці)	психологічна задача	6

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання. Семестровий контроль проводиться у вигляді заліку.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка дисципліни «Конфліктологія та тренінг вирішення конфліктів» для студентів напряму підготовки 053 Психологія

Разом: 120 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 30 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Назва модуля	Змістовий модуль 1. Феномен конфлікту в науці та практиці	Змістовий модуль 2. Поведінка людини в конфлікті	Змістовий модуль 3. Тренінг вирішення конфліктів	Змістовий модуль 4. Психологічна допомога у вирішенні конфліктів
К-ть балів за мод.	<i>87 балів</i>	<i>98 балів</i>	<i>86 балів</i>	<i>97 балів</i>
Теми лекцій	1. Конфлікт як об'єкт вивчення конфліктології (1 бал) 2. Структура і динаміка конфлікту (1 бал)	3. Види конфліктів (1 бал) 4. Стратегії поведінки в конфлікті (1 бал)	5. Психологічні основи вирішення конфліктів (1 бал)	6. Психологічне посередництво в конфлікті (1 бал)
Теми семінарів	1. Конфлікт як феномен (11 балів)	2. Особистісна складова конфліктів (11 балів) 3. Види конфліктів (11 балів)	4. Специфіка проведення тренінгу вирішення конфліктів (11 балів) 5. Прийоми зниження напруженості в конфлікті (11 балів)	6. Переговорна практика у вирішенні конфліктів (11 балів) 7. Прийоми РЕПТ і гештальт-терапевтичної практики у вирішенні конфліктів (11 балів)
Теми прак. занять	1-2. Аналіз структури конфлікту (22 б.) 3. Конструктивні та деструктивні конфлікти (11 балів) 4. Формули конфлікту (11 балів)	5. Причини конфліктів (11 балів) 6. Стратегії поведінки в конфлікті (11 балів) 7-8. Мотиви, потреби, інтереси в конфлікті (22 бали)	9-10. Управління емоціями в конфлікті (22 бали) 11. Комунікація в конфлікті (11 балів)	12-13. Психотерапевтична практика у вирішенні конфліктів (22 бали) 14-15. Психологічне консультування у вирішенні конфліктів (22 бали)
Види поточ. конт.	МКР 1 - 25 балів	МКР 2 - 25 балів	МКР 3 - 25 балів	МКР 4 - 25 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів

Рейтин гові бали	Загальна кількість балів – 368 Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу – 3,68
Підсумковий контроль	Залік

Основна література:

1. Гірник А.М. Основи конфліктології. – Джерело доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/514-osnovi-konflktolog-grnik-am.html>
2. Ложкін Г.В., Повякель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. – Джерело доступу: <https://www.twirpx.com/file/1780041/>.
3. Конфліктологія: Конспект лекцій. Для підготовки магістрів усіх форм навчання /В.Я.Галаган, В.Ф.Орлов, О.М.Отич. – К.: ДЕТУТ, 2008. –293 с.

Додаткова література:

1. Гришина Н.В. Психология конфликта. – Джерело доступу: <http://klex.ru/7lv>.
2. Аллахвердова О.В. Медиация как социально-психологический феномен. – Джерело доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/mediatsiya-kak-sotsialno-psihologicheskii-fenomen>
3. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2000. – 256 с. – Джерело доступу: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ps_17.pdf
4. Словник конфліктологічних термінів – Джерело доступу: https://pidruchniki.com/19030106/psihologiya/slovník_terminiv_konfliktologiya
5. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. – СПб.: Речь, 2004. – 288с.
6. Чалдини Р. Психология влияния. - СПб.: Питер, 2014. – 520 с.
7. Тихомирова Є. Б., Постолюк С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. - Рівне: Перспектива, 2008. - 240 с.
8. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию или переговоры без поражения. – Режим доступу: <http://managementlib.ru/books/item/f00/s00/z0000010/index.shtml>

Додаткові ресурси:

1. Егідес А.П. Психотехніка синтонного спілкування. - Режим доступу:http://psychologi.net.ru/iskusstvo_obshheniya/egides-a-p-psikhotekhnika-sintonnogo-obshcheniya.html
2. Фишер С, Лудин Дж. Уилиамс С. Работа с конфликтом. Навыки и стратегии практической работы с конфликтом: <http://docplayer.ru/28821644-Rabota-s-konfliktom-navyki-i-strategii-prakticheskoy-raboty-s-konfliktom.html>

Інтернет-ресурси

1. Фільм про медіацію, відзнятий УЦМ, ч.1.- Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=xjWabt4L4dE>
2. Фільм про медіацію, відзнятий УЦМ, ч.2 - Режим доступу: <https://ukrmediation.com.ua/ua/korysna-informatsiia/video/video/film-pro-mediatsiiu-nominant-mizhnarodnoho-konkursu-cedr-awards-vidznyi-utsm-za-pidtrymky-ifc-chastyna-2>
3. Мультфільм "Міст" від Ріхар.
4. Фільм "Ганді". - Режим доступу: <https://filmshd.me/475-gandi.html>

